

+२ स्तरावरील NSQF पुनर्रचित द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमांची अमलबजावणी अधिक प्रभावीपणे होण्याच्या दृष्टीने समिती गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : व्हिओसी-२०२४/प्र.क्र.१५/कौ-२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०००३२.
दिनांक : १५/०२/२०२४

- संदर्भ :-** १) केंद्रशासनाचे Extraordinary, Part-१, Section २ Ministry of finance (Department of Economics Affairs) Notification, New Delhi, date.२७/१२/२०१३.
- २) कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, शासन निर्णय क्र.व्हिओसी-२०२३/प्र.क्र.१४/कौशल्य-२, दिनांक २०/०६/२०२३.
- ३) कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, शासन निर्णय क्र.व्हिओसी-२०२३/प्र.क्र.१४/कौशल्य-२, दिनांक २४/११/२०२३

प्रस्तावना :-

सन १९६४ मधील डॉ. कोठारी आयोगाच्या शिफारशीनुसार अधिकाधिक युवकांना विविध व्यवसायांचे प्रशिक्षण देण्याच्या दृष्टीने, रोजगार/स्वयंरोजगार करण्यास प्रवृत्त करावे, जेणेकरून महाविद्यालयीन शिक्षणाकडे जाणारा लोंढा थांबवावा या उद्देशाने १९७८-७९ पासून राज्यात व्यवसाय विषयांची ३०% व्याप्ती असलेले, +२ स्तरावरील द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रम सुरु करण्यात आले. राज्यात तांत्रिक / वाणिज्य / कृषी / मत्स्य या गटातील इ. ११ वी व इ.१२ वी स्तरावर एकूण १६ द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रम राबविण्यात येत होते.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, शासन निर्णय क्र.व्हिओसी-२०२३/प्र.क्र.१४/कौशल्य-२, दिनांक २०/०६/२०२३ अन्वये राज्यात सद्यस्थितीत सुरु असलेल्या +२ स्तरावरील द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमांऐवजी राष्ट्रीय व्यवसाय आराखड्याप्रमाणे National Skill Qualification Framework (NSQF) नवीन अभ्यासक्रम शैक्षणिक सत्र २०२४-२५ पासून सुरु करणेबाबत मान्यता देण्यात आलेली आहे. तसेच दिनांक २४/११/२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये नवीन द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमांसाठीची मानके निश्चित करण्यात आली आहेत.

द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमांची अमलबजावणी करताना येणाऱ्या अडचणींबाबत द्विलक्षी व्यवसाय विषय शिक्षकांच्या संघटनेची निवेदने शासनास प्राप्त झालेली आहेत. त्या अनुषंगाने +२ स्तरावरील NSQF पुनर्रचित द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमांची अमलबजावणी अधिक प्रभावीपणे होण्याच्या दृष्टीने समिती गठीत करणेबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यातील +२ स्तरावरील NSQF पुनर्रचित द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमांची अमंलबजावणी अधिक प्रभावीपणे होण्याच्या दृष्टीने खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	अधिकारी / कर्मचाऱ्याचे नांव	समितीमधील पदनाम
१	श्री.दि.अं.दळवी, संचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई -१.	अध्यक्ष
२	श्री.स.रु.सूर्यवंशी, सहसंचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई ०१.	सदस्य
३	श्री.यो.सु.पाटील, संचालक महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, मुलूंड, मुंबई.	सदस्य
४	श्रीमती सो. कि.चौधरी, सहाय्यक संचालक (तां) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई -०१.	सदस्य सचिव
५	प्रा. डॉ. माधव राजवाडे, साठे महाविद्यालय, विलेपार्ले, मुंबई. (तज्ञ व्यक्ती)	सदस्य
६	श्री. आनंद मापूस्कर, मुंबई (तज्ञ व्यक्ती)	सदस्य
७	डॉ. ए.पी. कुलकर्णी, पुणे (तज्ञ व्यक्ती)	सदस्य
८	प्रा. रमेश देशपांडे, मुंबई (तज्ञ व्यक्ती)	सदस्य
९	प्रा. वैजनाथ बापूराव स्वामी, श्रीपतराव भोसले महाविद्यालय, धाराशिव. (तज्ञ व्यक्ती)	सदस्य
१०	प्रा. सुधीर गाडे, म.ए.सो. आबासाहेब गरवारे महाविद्यालय, पुणे (तज्ञ व्यक्ती)	सदस्य

समितीची कार्यक्षमता खालीलप्रमाणे राहिल.

- १) NSQF अभ्यासक्रमांची अमंलबजावणी अधिक प्रभावी होण्याच्या दृष्टीने उपाययोजना सुचविणे.
- २) NSQF मध्ये परिवर्तन करतांना विद्यार्थी, शिक्षक व व्यवस्थापन यांना येणाऱ्या अडचणी व कार्यपद्धती निश्चित करणे.
- ३) राज्यामध्ये मागणी असलेल्या अधिकचे व्यवसाय अभ्यासक्रम सुचविणे.

उपरोक्त समितीचा कार्यकाल NSQF मध्ये परिवर्तित झालेल्या विषयांची इयत्ता १२ वी ची पहिली परीक्षा होईपर्यंत राहिल. तसेच आवश्यकता असल्यास समिती सदस्य इतरही तज्ञ व्यक्तींची मदत घेऊ शकतील.

समितीचा अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर समितीने शिफारस केलेल्या तसेच राज्यात मागणी असलेल्या अन्य /अधिकच्या व्यवसाय अभ्यासक्रमासंदर्भात पंडीत सुंदरलाल शर्मा केंद्रीय व्यवसाय शिक्षण संस्था, भोपाळ (PSSCIVE) किंवा समितीने शिफारस केल्यास राष्ट्रीय

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण परिषद (NCVET) यांना व्यवसाय अभ्यासक्रमाबाबतचा प्रस्ताव पाठविण्यात येईल.

सदरहू शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०२४०२१५१७२७४३८७०३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विनोद चौधरी)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति :-

- १) मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव.
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
- ४) मा. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, विधानसभा यांचे खाजगी सचिव
- ५) मा. सभापती / उपसभापती, विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव.
- ६) मा. विधानसभा / विधानपरिषद विरोधी पक्षनेता यांचे खाजगी सचिव.
- ७) सर्व मा. विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य.
- ८) मा.मंत्री कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता, मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव.
- ९) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक.
- १०) प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक.
- ११) अपर मुख्य सचिव, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक.
- १२) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- १३) सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई / पुणे/नाशिक/ औरंगाबाद / अमरावती/नागपूर.
- १४) सर्व जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी (व्य.शि. व प्र. संचालनालयामार्फत)
- १५) निवडनस्ती.